

Rakentamisen suhdannetilanne ja ARA- tuotannon rooli rakennusalalla

KOVAn ajankohtaisseminaari

15.11.2023

Anu Kärkkäinen

Johtaja, elinkeinoasiat

Rakennusteollisuus RT

- Rakennusteollisuus RT on elinkeinoelämän järjestö, joka edustaa rakennusalan yrityksiä elinkeinopoliittisissa, teknisissä ja työmarkkina-asioissa
- RT-liittoyhteisöön kuuluu kuusi toimialaa:
Talonrakennusteollisuus, Infra, Rakennustuoteteollisuus, LVI-tekniinen urakointi, Talotekninen teollisuus ja kauppa sekä Pinta
- RT on yksi Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) suurimmista jäsenjärjestöistä
- RT:n jäseninä ovat kaikki keskeiset talonrakennustoimintaa, rakennustuoteteollisuutta ja erikoisurakointia harjoittavien yritysten järjestöt
- Lähes 3 000 jäsenyritystä, joiden palveluksessa noin 60 000 henkilöä ja liikevaihto on yhteensä 20 miljardia euroa

Yli 100 vuotta yhdessä yhteiskuntaa rakentaen

Talonrakennus-teollisuus

Arkta, Bonava, Consti, Cramo, Fira, Hartela, Jatke, Kymppi Group, Lujatalo, NCC, Pallas Rakennus, Peab, Pohjola Rakennus, Ramirent, Skanska, SRV, Varte, YIT, Lehto Group jne.

Infrarakentaminen

Asfalttikallio, Boskalis Terramare, Des tia, E. Hartikainen, GRK, Havator, Kreate, MP Logistiikka, NRC Group Finland, Rudus, Sparal, Tallqvist, VRJ Group, YIT jne.

Rakennus- tuoteteollisuus

Betset, DEN Finland, Finnsementti, Kastellitalot, Lujabetoni, Nordkalk, Parma, Paroc, Rudus, Saint-Gobain jne.

LVI-tekninen urakointi

Are, Bravida, Caverion, Kemin Vesi-Piste, Keski-Suomen Ilmastointihuolto, KotiSun, Nuotek, Quattro Mikenti, TRP jne.

Talotekninen teollisuus ja kauppa

Allaway, Climecon, Danfoss, Halton, Onninen, Oras, Rettig Lämpö, Uponor jne.

Pinta

Forbo, Heikkinen Yhtiöt, Icopal, Kährs, Katepal, KerabitPro, Oulun seudun maalaus, Maalausliike Mika Aaltonen jne.

3 000 jäsenyritystä edustavat kattavasti rakentamista

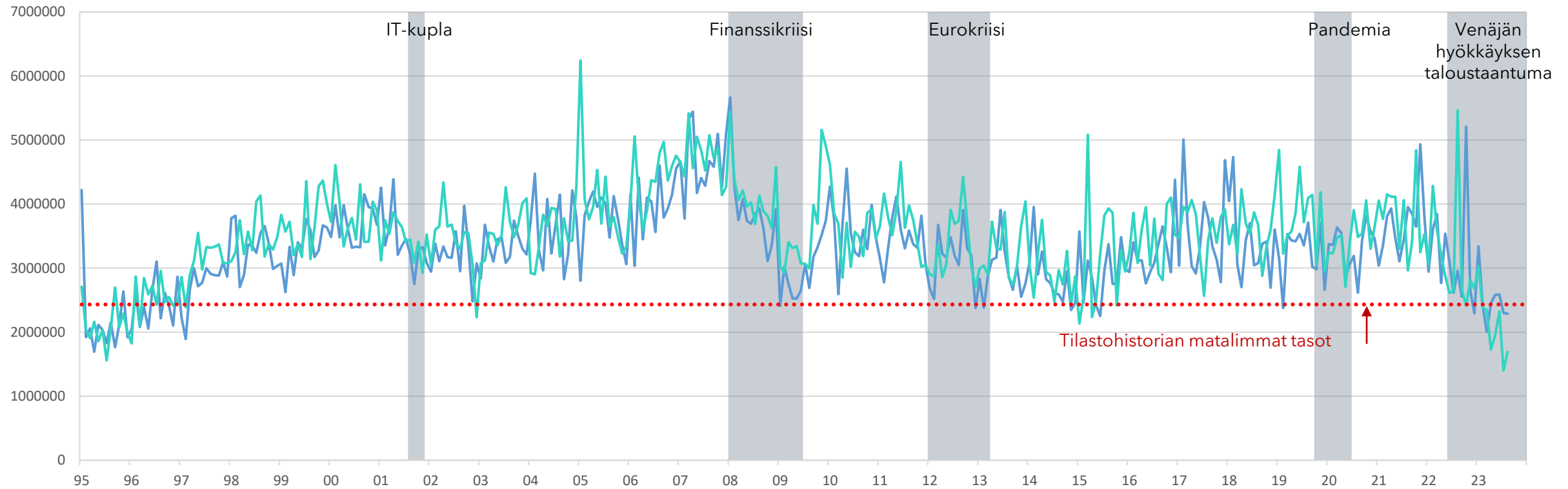
Rakennusalan suhdannetilanteesta

Rakentamisessa ollaan historiallisen matalalla tasolla

Lupakuutiot jo finanssikriisiä matalammalla tasolla - vuositaso 8/2023 vain noin 27 miljoonaa kuutioita

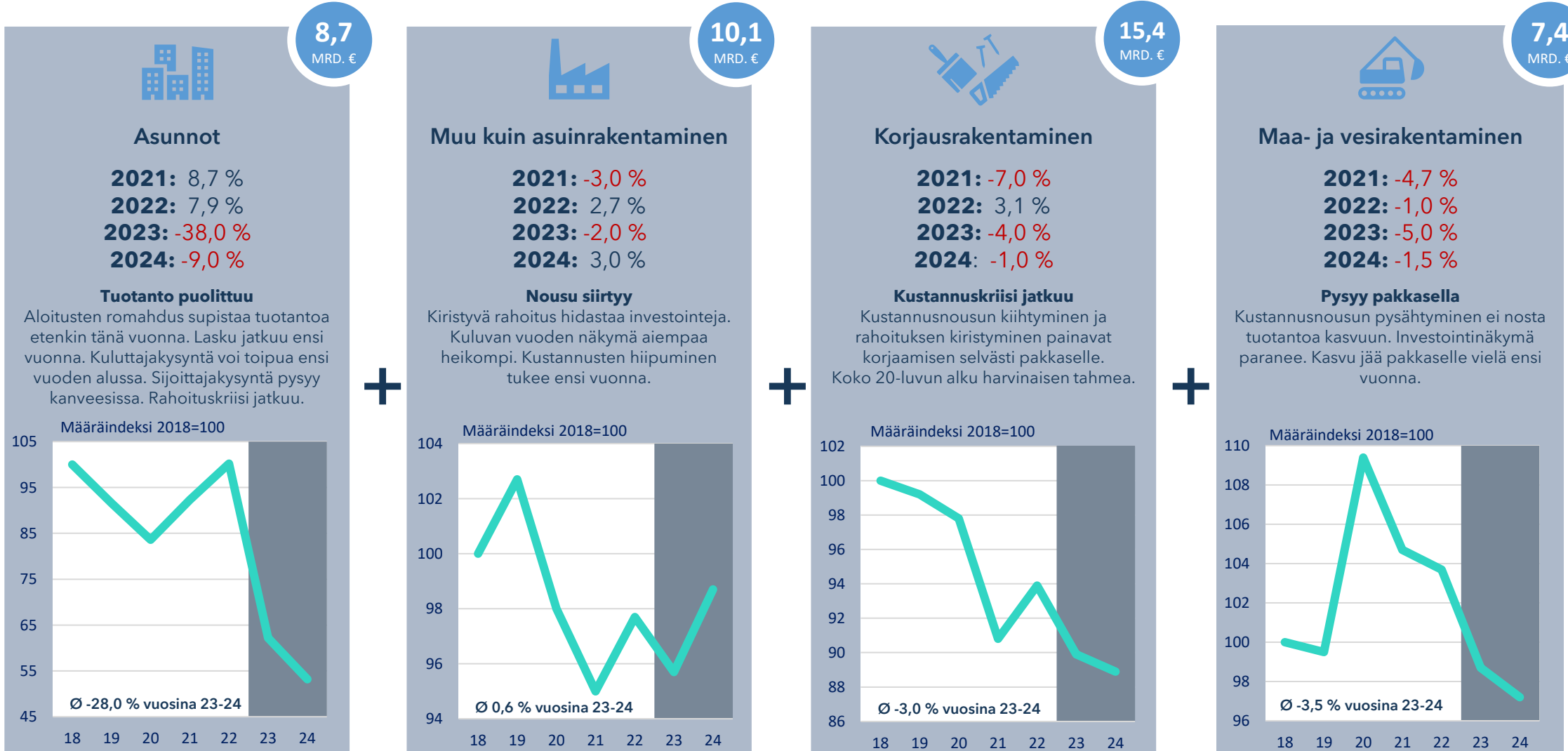
Rakentaminen ui poikkeuksellisen syvällä

Aloitus- ja lupakuutiot (kausitasoitus, m³)

Rakentamisen näkömä 2023-24: rakentaminen vähenee rajusti - kasvua vasta 2025

2022
yhteensä
41,5
MRD. €

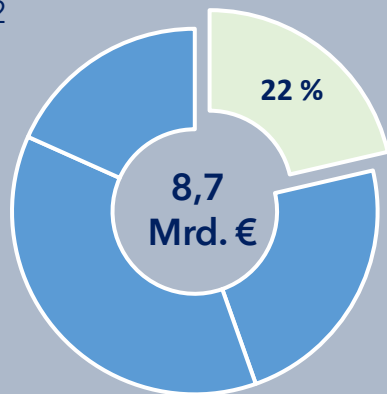

= RAKENTAMINEN YHTEENSÄ*: 2022e: +4,6 % 2023e: -10,0 % 2024e: -2,0 %

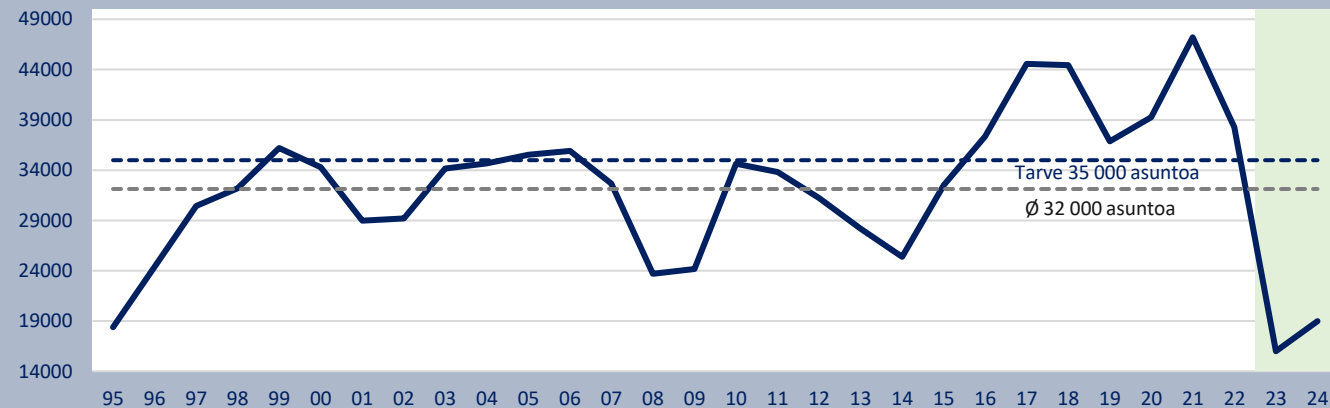
Asuntorakentamisen näkömä: tuotanto puolittuu – ensi vuosi pysyy edelleen surkealla tasolla

Markkinaosuus

2022

Pitkä aikaväli asuntojen aloitukset (kpl)

2022 -21 %

2023e -57 %

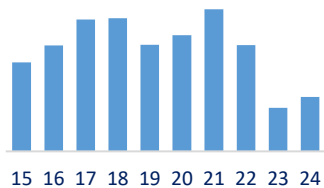
2024e 22 %

Asuntojen aloitukset

yhteensä (kpl)

2021: 47 200
2022: 37 300
2023: 16 000
2024: 19 500

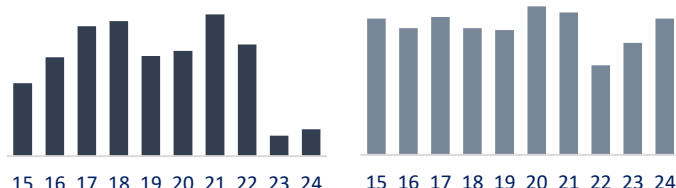
Kerrostalot

Vaparaohitteiset

2021: 26 500
2022: 20 900
2023: 3 800
2024: 5 000

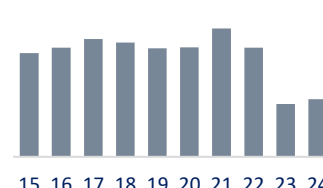
Tuetut

2021: 8 900
2022: 5 600
2023: 7 000
2024: 8 500

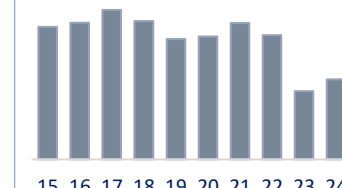
Omakotitalot

2021: 8 000
2022: 6 800
2023: 3 300
2024: 3 600

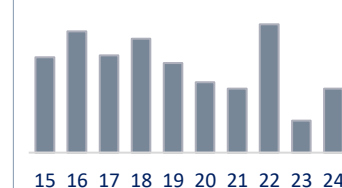
Rivitalot

2021: 3 400
2022: 3 100
2023: 1 700
2024: 2 000

Muut rakennukset

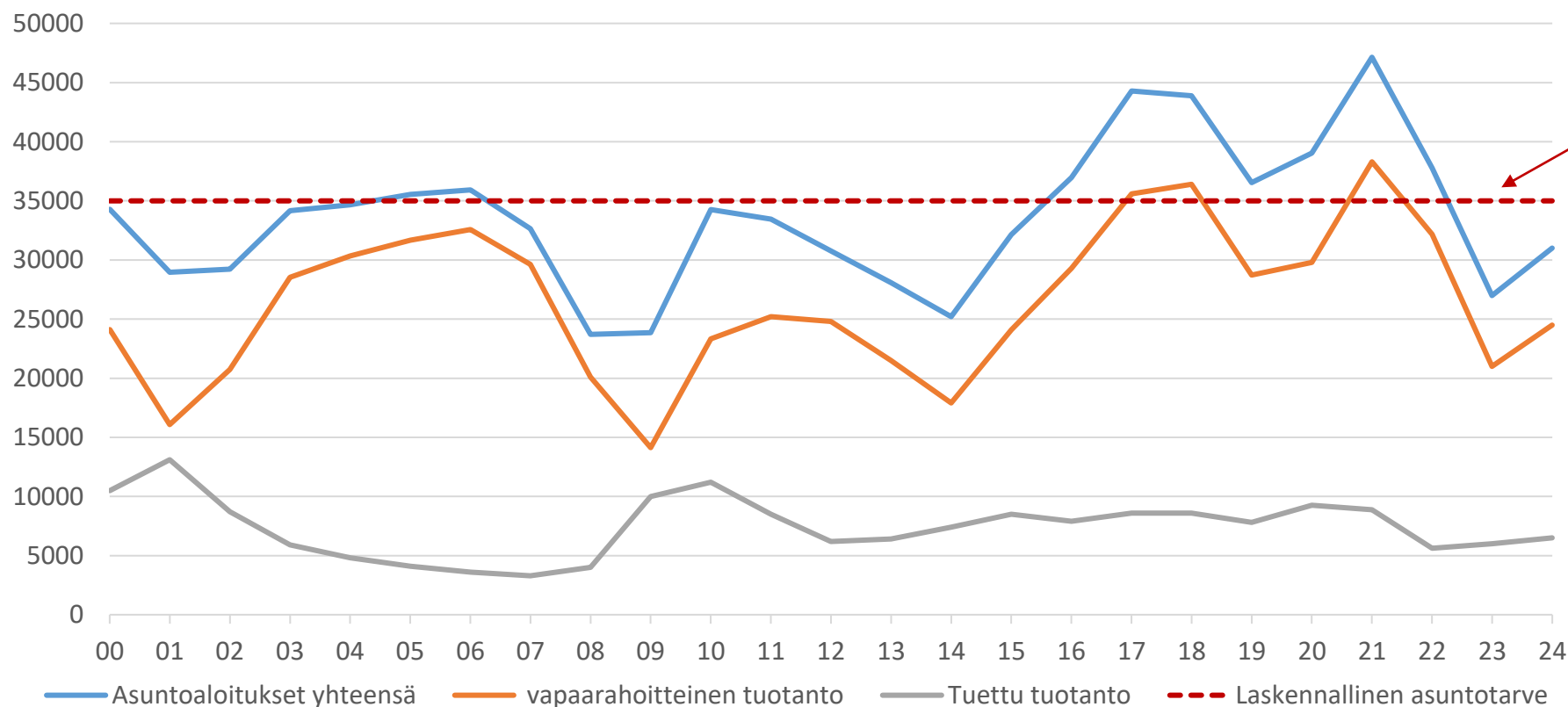
2021: 400
2022: 800
2023: 200
2024: 400

Asuntorakentaminen supistuu alle tarpeen

Asuntoaloitusten määrä supistuu voimakkaasti korkealta tasolta

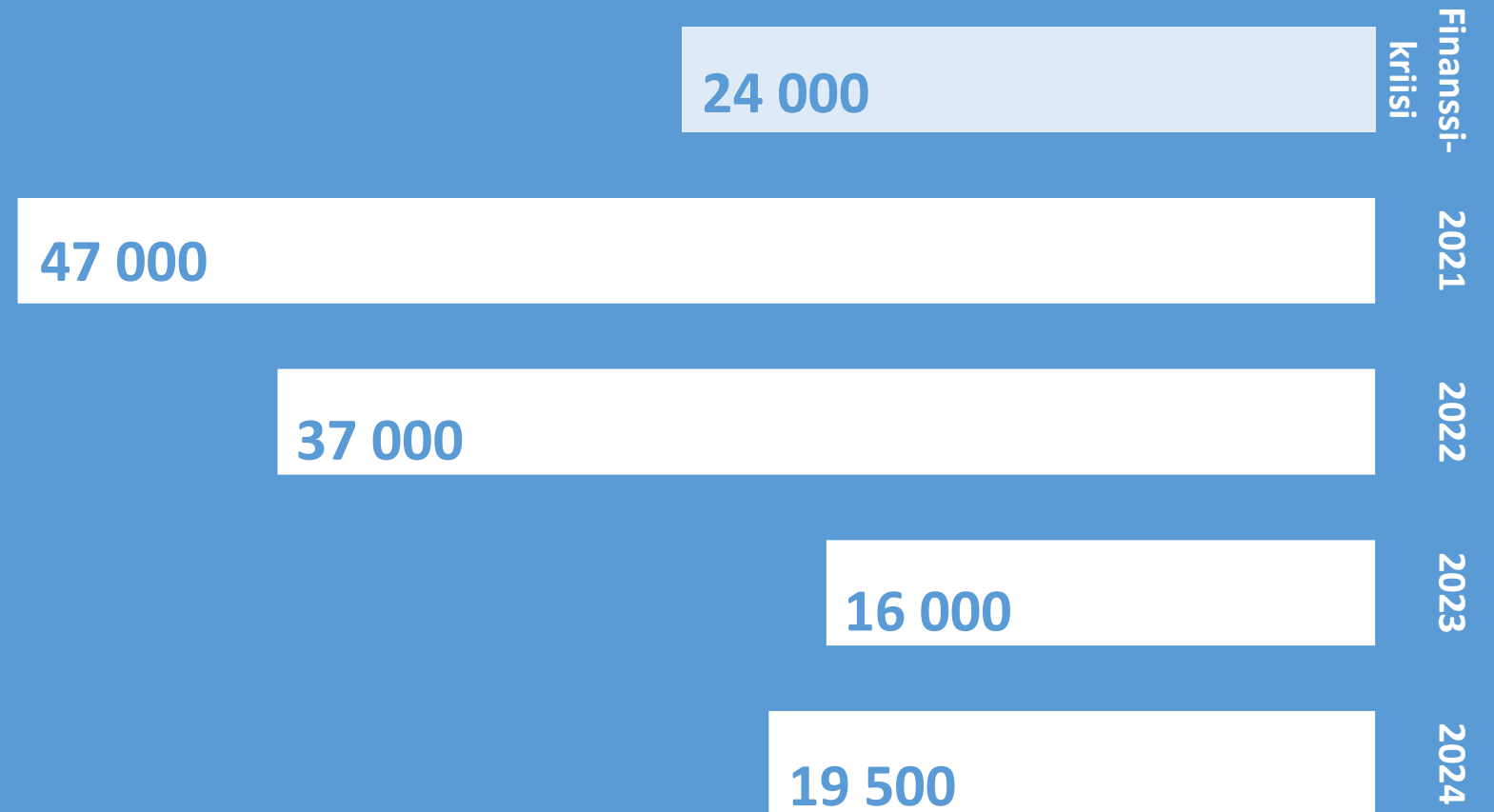
Asuntoaloitukset, kpl

VTT:n tarvelaskelmien mukaan kahden seuraavan vuosikymmenen aikana uusia asuntoja tarvitaan yhteensä 700 000 eli vuosittain 35 000 kappaletta. Tarpeesta 90 prosenttia kohdistuu neljälletoista suurimmalle kaupunkiseudulle. Helsingin seutukunnan osuus on puolet.

Asuntoaloitukset

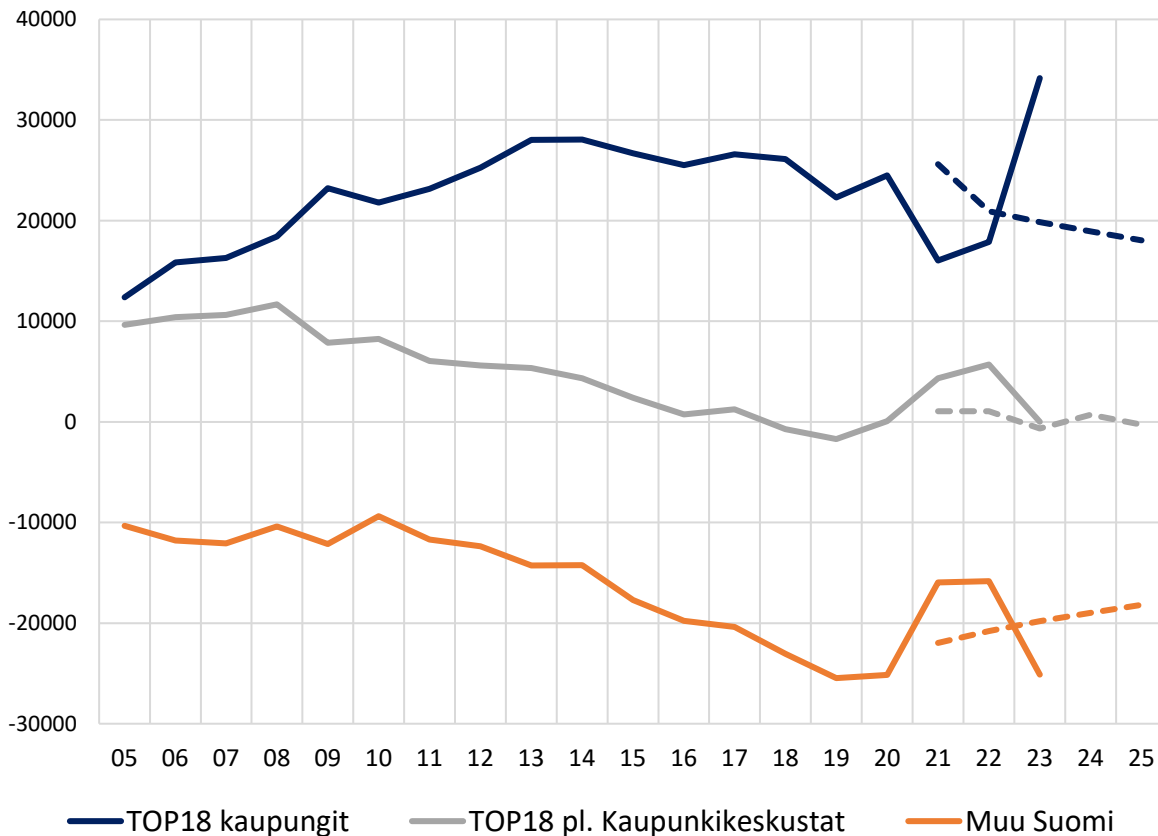

Asuntojen peruskysyntä tulevina vuosina vahvaa

Kaupungistuminen jatkuu ja tulot kasvavat voimakkaasti

Kaupungit kasvavat yli ennusteiden

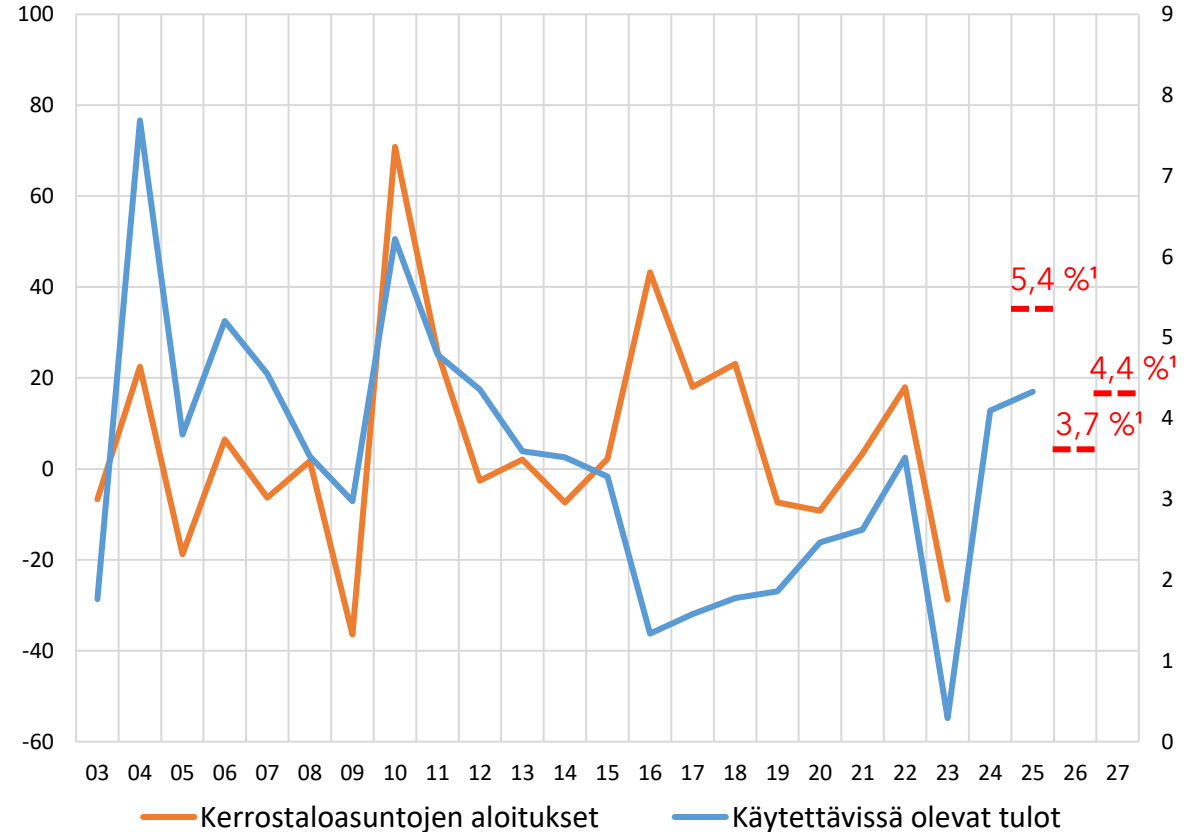
Väestönlisäys ja ennuste katkoviivalla (vuosisumma)

Tulojen kasvu lisää asuntojen kysyntää viiveellä

Aloitukset (vuosimuutos %)

Tulot (vuosimuutos, %)

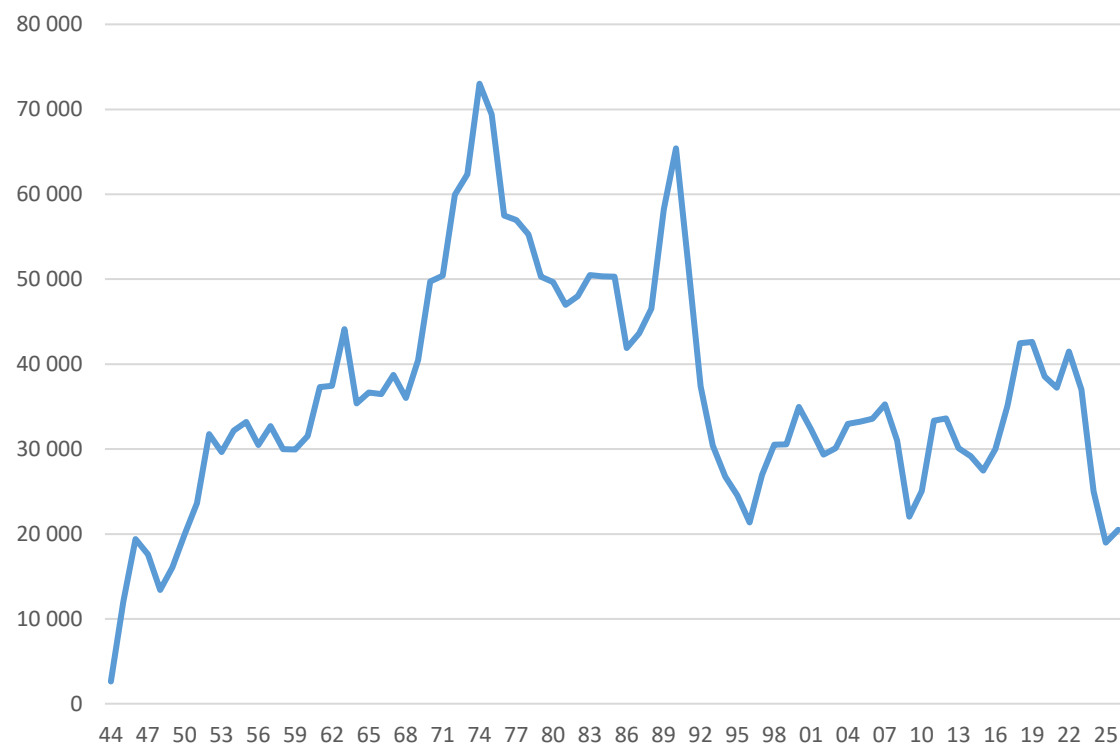

Ongelmien juurisyy on niukkuus

Tarjonta ei pysy jatkossa kysynnän mukana

Valmistuvien asuntojen määrä putoaa 40-luvulle

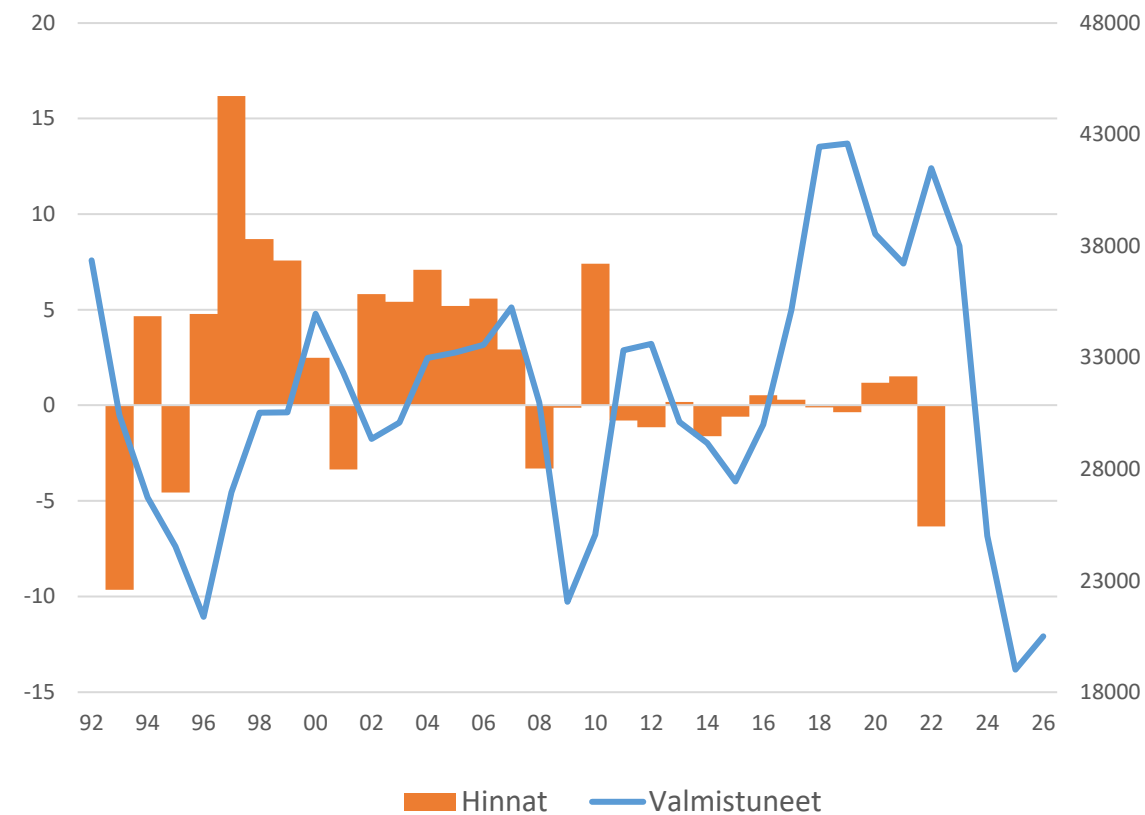
Valmistuneet asunnot (kpl)

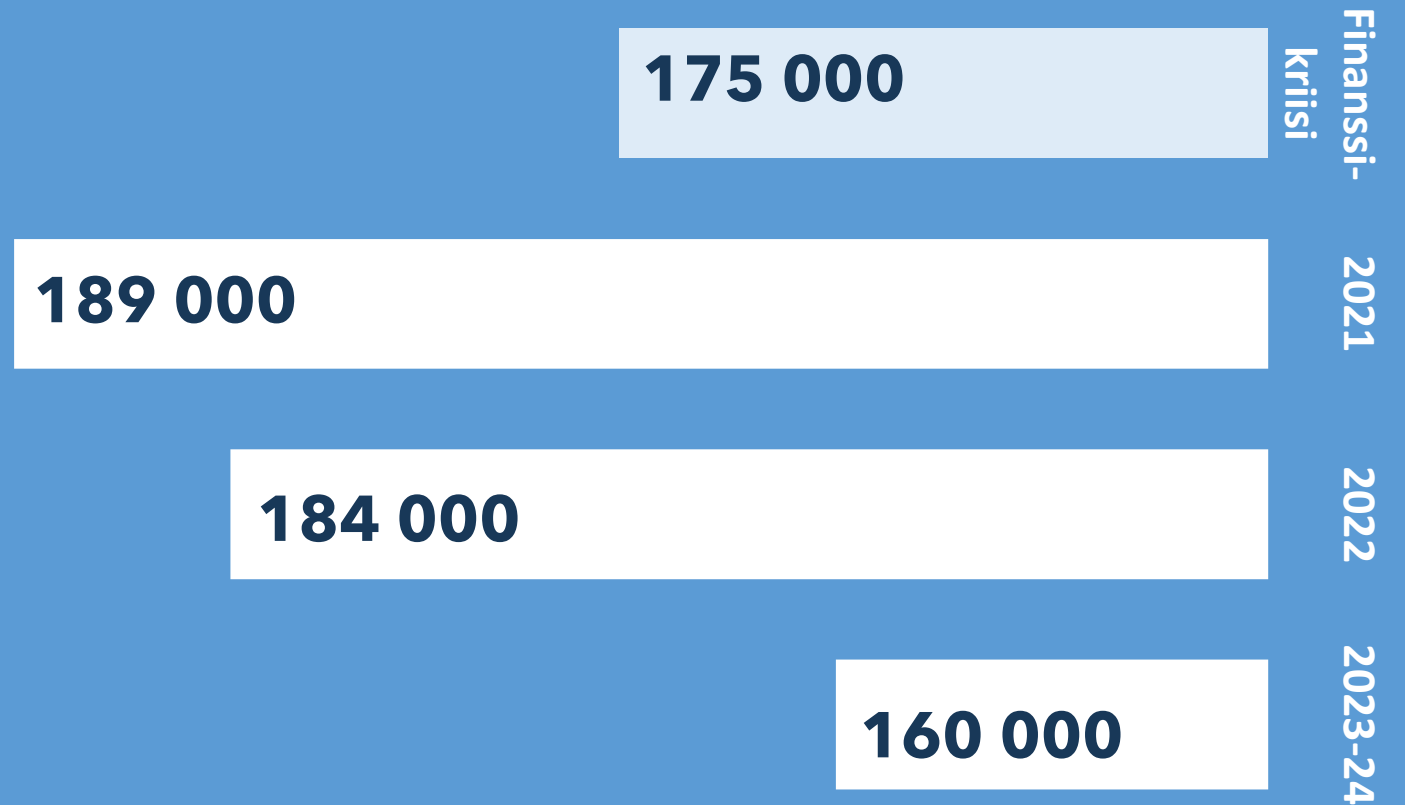
Niukkuus nostaa asumisen hintaa jatkossa

Vanhojen asuntojen hinnat (vuosimuutos, %)

Valmistuneet asunnot (kpl)

Rakentamisen työllisyys

Rakentamisen yhteiskunnallisista vaikutuksista

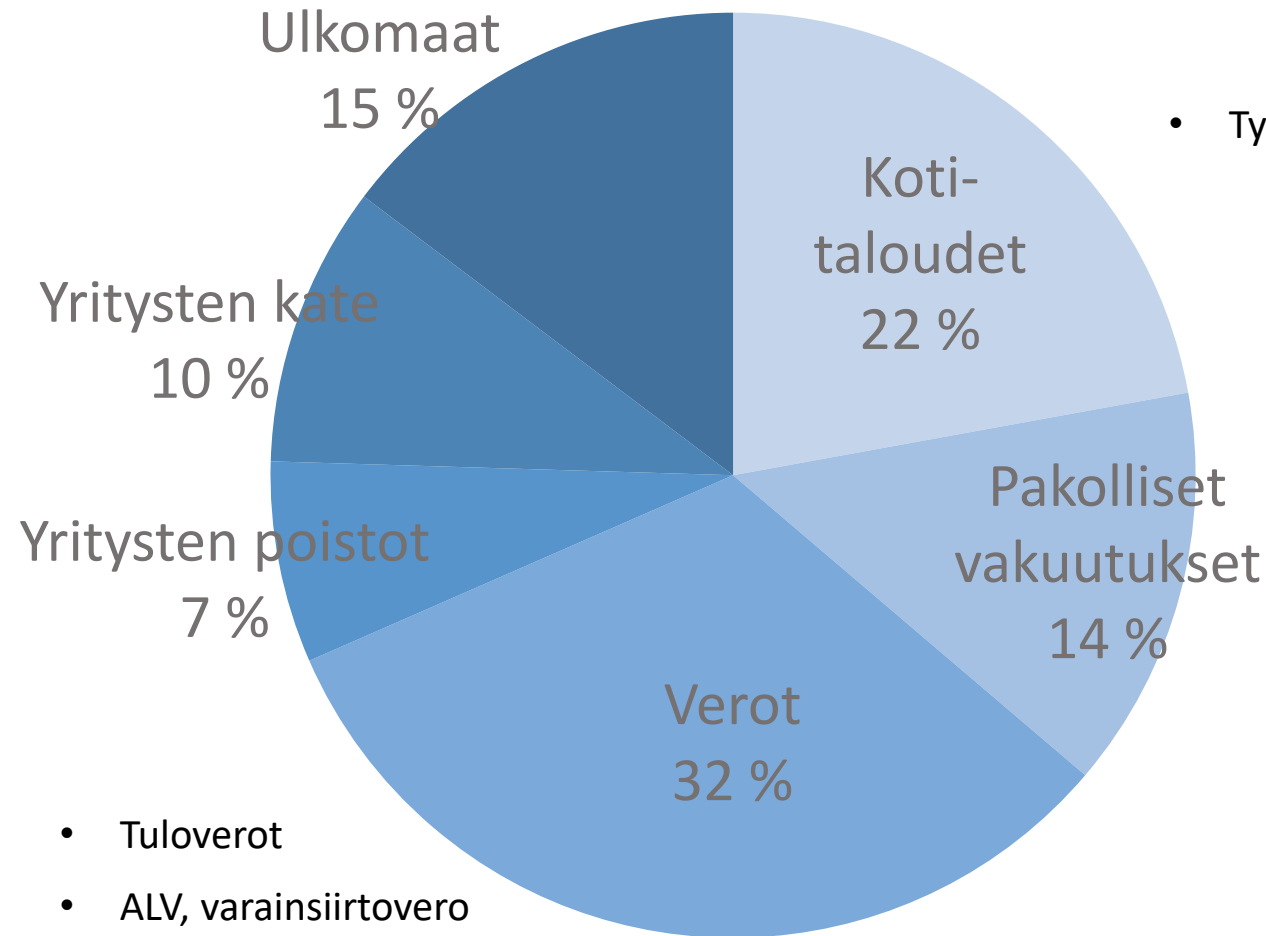
Investointi rakentamiseen työllistää aina

Miljoonan euron investoinnin työllistävyys rakennusalalla

		Infrarakentaminen HTV/miljoonaa euroa	Talonrakentaminen HTV/miljoonaa euroa
	Rakennuttaminen, suunnittelu, muut palvelut	3	3
	Työmaalle ostettavat tuotteet ja palvelut	3	5
	Rakentaminen	5	6
	Yhteensä	11	14

Asuntorakentamisessa verojen ja veroluonteisten kulujen osuus 46 %

- Rakentamisen palvelut
- Rakennustuote-teollisuus
- Rakennusurakoitsijat

- Tuloverot
- ALV, varainsiirtovero

- Työntekijöiden nettotulot

- Sairausvakuutus
- Työttömyysvakuutus
- Tapaturmavakuutus
- Työeläkevakuutus

ARA:n rooli rakennusalalla

ARA:n roolista rakentajan kannalta

- ARA-tuotannon rooli on täydentää markkinaehtoisesti tuotetun asuntotuotannon määrää, jotta saavutetaan riittävä määrä asuntoja kysyntään nähden.
- RT:n jäsenyritykset toimivat ARA-hankkeissa urakoitsijoina ja ARA-hankkeet ovat tärkeitä rakentajille
  - Hankkeet tuovat rakentajille työkantaa
  - Kaikki urakoitsijat eivät kykene/halua tehdä perustajaurakointia
  - ARA-hankkeissa opitaan ”kilpailu” markkinassa.
- ARA tuo rakentajille työkantaa myös korjausrakentamisessa.
- ARA:n rooli on tärkeä koska sillä pystytään rakentamaan kohtuuhintaisia asuntoja.
- ARA-tuen avulla rakennetaan asuntoja, jotka kohdennetaan erityisryhmille.

ARA-haasteita

- Ei päästä ARA:n määrittämään ”kohtuulliseen vuokratasoon”
  - Rakennuskustannusten, korkotason ja yleinen kustannusten nousu
- Rakentajien omia tontteja ei ole hyväksytty tuotantoon
  - Urakoinnin kilpailutusvaatimus
- ARA:n monopolvinen päätöksenteko ja pitkät käsittelyajat ovat ongelma rakentajien kannalta
  - Resurssien varaaminen, odotus maksaa
- ARA-yhteisön resurssit korjausrakentamiseen?
- Useita poliittisia linjauksia, jotka eivät sovi ajankohtaiseen asuntomarkkinatilanteeseen
  - Valtuudet, ASO:t lakkautetaan, erityisryhmien investointiavustusten leikkaukset, käynnistysavustukset

Jotain on jo tehty, riittääkö se?

- Budjettiriihi ja ympäristöministeriön ohjauskirje ARA:lle
  - Korkotukihankkeita edistetään ja kiirehditään
  - Ohjauskirjeen perusteella ARA voi käyttää jäljellä olevaa korkotukivaltuutta lyhyen ja pitkän korkotuen hankkeisiin vuoden 2023 loppuun saakka.
  - ARA avaa jatkuvan haun lyhyen korkotuen hankkeille
  - Neuvottelu-urakat sallitaan kun kohteiden kustannukset vastaavat saman tyyppisten kilpailutettujen kohteiden hintatasoa
  - ARA-tuotannon pitkän ja lyhyen korkotuen valtuudet tullaan yhdistämään 2024
  - ASO-asuntojen korkotukilainoja voidaan myöntää vielä vuoden 2024 ajan

Pohdittavaksi yleisölle?

- Kun vapaarahoitteinen asuntotuotanto ei lähde liikkeelle, korostuu valtion tukeman asuntotuotannon rooli. Valtion tukeman asuntotuotannon rooli rakennusalan/asuntorakentamisen suhdannetilanteen tasaajana.
- **Vastasyklisyys pitäisikö sitä käyttää ja voiko se toimia?**

*Maa,
jota rakennetaan hyvin,
voi hyvin*